

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

CHRISTINE STIX-HACKL

przedstawiona w dniu 26 maja 2005 r.¹

I — Wprowadzenie

1. W niniejszym postępowaniu w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego Komisja zarzuca Królestwu Hiszpanii w odniesieniu do różnych zanieczyszczeń środowiska w obszarze Baix Ter (prowincja Gerona), o które obwinia w znacznej mierze kilka prowadzonych tam gospodarstw intensywnej hodowli trzody chlewnej (zwanych dalej „gospodarstwami hodowli świń”), że naruszyło szereg dyrektyw z zakresu ochrony środowiska.
2. Niniejsza sprawa, ze względu na dyrektywy, których dotyczy, i poruszane kwestie, pozostaje w ścisłym rzeczowym związku ze sprawą C-416/02, do której opinię przedstawiłam w dniu 12 maja 2005 r.² W zakresie w jakim sprawy te nakładają się na siebie, odsyłam do moich wywodów we wskazanej opinii, wskazując dokładnie, do których punktów się odnoszę.
3. Nie można jednakże zapomnieć, że niniejsza sprawa różni się znacznie od sprawy C-416/02 choćby w odniesieniu do okoliczności faktycznych, nawet jeśli trzy z czterech zarzutów dotyczą tych samych dyrektyw, a nawet tych samych przepisów dyrektyw. Tak więc w sprawie C-416/02 chodziło w znacznej mierze o zanieczyszczenie środowiska i naruszenie prawa, które zarzuca się jednemu gospodarstwu hodowli świń, podczas gdy w niniejszym postępowaniu chodzi raczej o zanieczyszczenie środowiska i bezprawność działań, które przypisywane są dużej liczbie gospodarstw hodowli trzody chlewnej w określonym regionie.
4. Ocena popełnienia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego na podstawie powszechnie występujących nieprawidłowości względnie „strukturalnych” braków w praktycznym wdrażaniu dyrektywy w państwie członkowskim powinna zaś następować z natury rzeczy przez w pewnym sensie „bardziej globalne” podejście, niż w przypadku, w którym zarzuca się państwu członkowskiemu na podstawie odosobnionej okoliczności faktycznej względnie pojedynczego przypadku, że nie podjęło koniecznych działań w celu praktycznej realizacji dyrektywy³.

3 — Zobacz wywody w kwestii wykazania „strukturalnego” naruszenia dyrektywy w opinii rzecznika generalnego L.A. Geelhoeda z dnia 23 września 2004 r. do wyroku z dnia 26 kwietnia 2005 r. w sprawie C-494/01 Komisja przeciwko Irlandii, Rec. str. I-3331, pkt 43 i nast.; zob. pkt 23–25 niniejszej opinii.

1 — Język oryginalny: niemiecki.

2 — Opinia przedstawiona w dniu 12 maja 2005 r. w sprawie C-416/02 Komisja przeciwko Hiszpanii.

5. Komisja uważa w niniejszym przypadku za naruszone następujące dyrektywy z zakresu ochrony środowiska:

dyrektywa Rady 80/778/EWG z dnia 15 lipca 1980 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁹ (zwana dalej „dyrektywą o wodzie pitnej”).

dyrektywa Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów⁴ zmieniona dyrektywą Rady 91/156/EWG z dnia 18 marca 1991 r.⁵ (zwana dalej „dyrektywą o odpadach”);

II — Ramy prawne

6. Odnośnie do właściwych przepisów dyrektywy o odpadach, dyrektywy w sprawie ochrony wód gruntowych oraz dyrektywy o ocenie i zmieniającej dyrektywy o ocenie odsyłam do punktów 3–6 opinii w sprawie C-416/02.

dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska⁶ (zwana dalej „dyrektywą o ocenie”), zmieniona dyrektywą Rady 97/11/WE z 3 marca 1997 r.⁷ (dalej zwana „zmieniającą dyrektywą o ocenie”);

7. Dodatkowo istotne znaczenie w niniejszej sprawie ma załącznik II pkt 1 lit. e) do zmieniającej dyrektywy o ocenie, który brzmi następująco:

„Przedsięwzięcia podlegające przepisom art. 4 ust. 2

dyrektywa Rady 80/68/EWG z dnia 17 grudnia 1979 r. w sprawie ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez niektóre substancje niebezpieczne⁸ (zwana dalej „dyrektywą w sprawie ochrony wód gruntowych”);

1. Rolnictwo, leśnictwo i akwakultura

[...]

4 — Dz.U. L 194, str. 39.

5 — Dz.U. L 78, str. 32.

6 — Dz.U. L 175, str. 40.

7 — Dz.U. L 73, str. 5.

8 — Dz.U. 1980, L 20, str. 43.

9 — Dz.U. L 229, str. 11.

e) urzędzenia do intensywnej hodowli żywca (przedsięwzięcia niewymienione w załączniku I)".

ujście rzeki Ter do Morza Śródziemnego, znajduje się znaczna liczba gospodarstw hodowli świń.

8. Dyrektywa o wodzie pitnej stanowi w szczególności:

„Artykuł 7

[...]

6. Państwa członkowskie wydają niezbędne przepisy mające na celu zapewnienie, by wody przeznaczone do spożycia przez ludzi spełniały przynajmniej wymogi określone w załączniku I" [tłumaczenie nieoficjalne].

Załącznik I wskazuje w części C „Wskaźniki dotyczące substancji niepożądanych (w ilościach nadmiernych)", w rubryce 20 poziom zalecany dla azotanów 25 mg/l i największe dopuszczalne stężenie 50 mg/l.

III — Okoliczności faktyczne

9. Przedmiotowa strefa Baix Ter w prowincji Gerona leży na północno-wschodnim wybrzeżu Hiszpanii w regionie autonomicznym Cataluña. W strefie tej, która obejmuje

10. Komisja wyjaśniła, przedstawiając przedmiot skargi, że zarzuty odnośnie do dyrektywy o odpadach, dyrektywy o ocenie (względnie zmieniającej dyrektywy o ocenie), jak i dyrektywy w sprawie ochrony wód gruntowych mają związek z budową, rozbudową i prowadzeniem licznych gospodarstw hodowli świń w strefie Baix Ter. Zarzuty dotyczące dyrektywy w sprawie ochrony wód gruntowych i dyrektywy o wodzie pitnej dotyczą ponadto wynikającego z tego i w znacznym stopniu uznanego przez hiszpański rząd zanieczyszczenia wody gruntowej azotanem w strefie Baix Ter przed ujściem rzeki do Morza Śródziemnego, a tym samym zanieczyszczenia wody pitnej, którą z rzeki pobiera wiele gmin Empordà.

IV — Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi i postępowanie przed Trybunałem

11. W roku 2000 uwagę Komisji na zanieczyszczenie przedmiotowego regionu zwróciła grupa ekologów poprzez zawiadomienia. Po przeprowadzonych z hiszpańskim rządem konsultacjach Komisja doszła do wniosku, że Królestwo Hiszpanii naruszyło liczne dyrektywy z zakresu ochrony środowiska i przesłała w dniu 25 października 2000 r. wezwanie do usunięcia uchybienia wraz z żądaniem zajęcia stanowiska w terminie dwóch miesięcy.

12. Po otrzymaniu odpowiedzi hiszpańskiego rządu w dwóch pismach z dnia 1 i 15 lutego 2001 r. Komisja uznała, że nie wyjaśniły one podejrzania co do uchybienia i skierowała pismem z dnia 26 lipca 2001 r. do hiszpańskiego rządu uzasadnioną opinię, w której zarzuca mu naruszenie przywoływanych we wstępie¹⁰ dyrektywy, wzywając Królestwo Hiszpanii do podjęcia koniecznych kroków w terminie dwóch miesięcy. Hiszpański rząd odpowiedział pismami z dnia 3 grudnia 2001 r. i 29 stycznia 2002 r.

13. Ponieważ Komisja doszła do wniosku, że Królestwo Hiszpanii nie wypełniło swoich zobowiązań, wniosła do Trybunału pismem z dnia 14 marca 2003 r. w trybie art. 226 WE przeciwko Królestwu Hiszpanii skargę, która wpłynęła do Trybunału w dniu 19 marca 2003 r.

14. Komisja wnosi

1) o stwierdzenie, że

a) nie podjąwszy działań niezbędnych w celu zastosowania się do zob-

wiązań ciążących na nim na mocy art. 4, 9 i 13 dyrektywy 75/442/EWG, zmienionej dyrektywą 91/156/EWG, nie podjąwszy działań niezbędnych do zapewnienia, by odpady wytwarzane przez gospodarstwa prowadzące hodowlę świń położone w strefie Baix Ter w prowincji Gerona były unieszkodliwiane lub odzyskiwane bez zagrożenia dla zdrowia ludzkiego ani szkód w środowisku, pozwoiliwszy na funkcjonowanie pewnej liczby tych gospodarstw bez zezwolenia wymaganego przepisami ww. dyrektywy i nie przeprowadziwszy okresowych kontroli wymaganych dla tego typu gospodarstw,

b) nie przeprowadziwszy przed budową tych gospodarstw lub przed zmianą ich projektów uprzedniej oceny skutków środowiskowych z naruszeniem przepisów art. 2 i art. 4 ust. 2 dyrektywy 85/337/EWG lub z naruszeniem przepisów tej dyrektywy w brzmieniu nadanym dyrektywą 97/11/WE,

c) nie przeprowadziwszy w odniesieniu do gospodarstw hodowli świń objętych skargą badań hydrologicznych wymaganych w przypadku stref dotkniętych zanieczyszczeniem zgodnie z przepisami art. 3 lit. b), art. 5 ust. 1 i art. 7 dyrektywy 80/68/EWG,

¹⁰ — Zobacz pkt 5 powyżej.

d) oraz jako że w kilku publicznych sieciach wodociągowych w regionie Baix Ter maksymalna wartość stężenia dopuszczalna dla parametru „azotany”, która określona została w załączniku I część C pkt 20 do dyrektywy Rady 80/778/EWG, została przekroczona, z naruszeniem art. 7 ust. 6 tej dyrektywy,

16. Hiszpański rząd wskazuje z kolei, że liczba gospodarstw hodowli świń na terenie gmin Baix Ter zmniejszyła się z 387 w 1989 r. do 197 w 1999 r. Mimo że od roku 1999 liczba tych gospodarstw nieznacznie się zwiększyła, liczba zwierząt uległa zmniejszeniu o 12 017 sztuk. Ponadto władze hiszpańskie wszczęły 63 postępowania karne.

Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy tych dyrektyw;

2) o obciążenie Królestwa Hiszpanii kosztami postępowania.

V — W przedmiocie naruszenia dyrektywy o odpadach

A — *Istotne argumenty stron*

15. Komisja wywodzi, że przedmiotowe gospodarstwa hodowli świń produkują duże ilości odpadów, a w szczególności gnojownicę i martwe zwierzęta. Usuwanie tych odpadów należy z powodu braku innych właściwych uregulowań prawa wspólnotowego do zakresu stosowania dyrektywy o odpadach.

17. Z zanieczyszczenia wód gruntowych Baix Ter, które rząd hiszpański uznał i które zostało potwierdzone przez wiele analiz — a którego przyczyną jest w szczególności rosnąca ilość produkowanej przez gospodarstwa hodowli świń gnojownicy — zdaniem Komisji wynika, że odpady ze spornych gospodarstw hodowli świń nie zostały odzyskane lub unieszkodliwione w zgodzie z art. 4 dyrektywy o odpadach. Wbrew art. 9 tej dyrektywy sporne gospodarstwa hodowli świń nie dysponują także wymaganym zezwoleniem na usunięcie tych odpadów. Powyższe wynika z danych hiszpańskiego rządu dotyczących legalizacji gospodarstw hodowli świń, zgodnie z którymi znaczna liczba gospodarstw w dniu decydującym dla postępowania nie dysponowała żadnym zezwoleniem, a prawo krajowe, na które wskazuje hiszpański rząd, nie było przestrzegane. Dostarczone Komisji przez hiszpański rząd dokumenty nie pozwalają na wyciągnięcie wniosku, że w odniesieniu do wszystkich lub co najmniej większej części z 220 przedmiotowych gospodarstw hodowli świń miały miejsce odpowiednie okresowe kontrole w rozumieniu art. 13 dyrektywy o odpadach.

18. Zdaniem Komisji zwłoki zwierząt bez wątplenia stanowią odpad w rozumieniu dyrektywy. Komisja przyznaje jednak, że gnojownica, która jest wykorzystywana na terenie tego samego gospodarstwa rolnego jako nawóz zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej, może stanowić rolniczy produkt uboczny, którego gospodarstwo nie chce „usuwać” i którego nie należy w związku z tym uznawać za odpad. W niniejszej sprawie nie ma to jednak miejsca w przypadku wszystkich spornych gospodarstw hodowli świń; rząd hiszpański nigdy nie argumentował, że cała gnojownica wykorzystywana jest jako nawóz w przedmiotowych gospodarstwach hodowli świń.

19. Na argumenty hiszpańskiego rządu, że zastosowanie znajduje tu odstępstwo z art. 2 ust. 1 lit. b) dyrektywy o odpadach, Komisja odpowiada, że nie ma żadnego innego właściwego przepisu prawa wspólnotowego i dlatego też odstępstwo nie może znaleźć zastosowania. Żadne regulacje krajowe nie są generalnie „innymi przepisami prawnymi” w rozumieniu wymienionego przepisu, a poza tym przepisy, na które powołuje się rząd hiszpański, nie odpowiadają wymogom zawartym w dyrektywie.

20. Rząd hiszpański wyraża pogląd, że dyrektywa o odpadach nie nadaje się do stosowania w odniesieniu do tego rodzaju gospodarstw jak będące przedmiotem sporu gospodarstwa hodowli świń. Rząd jest zdania, że rozpraszanie gnojownicy na polach uprawnych jest sprawdzoną metodą natural-

nego nawożenia i dlatego nie należy postrzegać go jako usuwania odpadów w rozumieniu art. 1 lit. a) dyrektywy.

21. Rząd hiszpański twierdzi, że odstępstwo z art. 2 ust. 1 lit. b) znalazłoby w każdym wypadku zastosowanie, gdyby Trybunał uznał co do zasady, że znajduje tu zastosowanie dyrektywa o odpadach. Dyrektywa 91/676/EWG¹¹ stanowi bowiem „inny przepis prawny” w rozumieniu tego odstępstwa, ponieważ reguluje zanieczyszczenie azotanami pochodzenia rolniczego, a szkodliwe dla środowiska skutki rozpraszania gnojownicy na pola to co najwyżej możliwe zanieczyszczenie azotanami wody gruntowej. Zwłoki zwierząt z gospodarstw hodowli świń podlegają rozporządzeniu (WE) nr 1774/2002¹². Poza tym odstępstwo można zastosować także wtedy, gdy istnieją właściwe krajowe przepisy prawne. Tak jest w przypadku Hiszpanii, ponieważ gospodarstwa hodowli świń podlegają zakresowi stosowania różnych hiszpańskich przepisów o odpadach.

22. Wreszcie hiszpański rząd wywodzi, że Komisja nie przedstawiła dowodu na istnienie zarzucanych mu naruszeń dyrektywy

11 — Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych (Dz.U. L 375, str. 1, zwana dalej „dyrektywą w sprawie ochrony wód przed azotanami”).

12 — Rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z 3 października 2002 r. ustanawiające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 273, str. 1).

o odpadach. Wskazuje on, że władze katalońskie podjęły działania edukacyjne i informacyjne wśród rolników, które miały na celu zapewnienie właściwego przetwarzania gnojownicy, oraz że miały one pobudzić tworzenie kompostowni przetwarzających nadwyżki gnojownicy. Dwanaście takich kompostowni już działa, dziesięć jest na etapie zatwierdzenia.

B — Ocena

1) Uwaga wstępna

23. W pierwszym zarzucie Komisja zarzuca Królestwu Hiszpanii, że nie podjęło w strefie Baix Ter działań niezbędnych do wypełnienia zobowiązań ciążących na nim na mocy art. 4, 9 i 13 dyrektywy o odpadach. Podobnie jak w sprawie C-416/02 zarzucane Królestwu Hiszpanii naruszenie dotyczy nie tyle implementacji tych przepisów do hiszpańskiego prawa krajowego, co raczej płaszczyzny praktycznego ich stosowania.

24. Niniejsza sprawa jednak, jak to już zaznaczyłam we wstępie tej opinii, różni się od sprawy C-416/02 o tyle, że zarzucane tutaj Królestwu Hiszpanii naruszenie dyrektywy nie dotyczy pojedynczego gospodarstwa, lecz wielu gospodarstw w określonej strefie.

25. Komisji chodzi więc nie o przedstawienie, w jaki sposób odosobniona okoliczność faktyczna, tego rodzaju jak szkodliwe dla środowiska usuwanie gnojownicy z konkretnego gospodarstwa hodowli świń, które tym samym wydaje się sprzeczne z celami dyrektywy o odpadach, dokumentuje sama z siebie niedopełnienie niezbędnych działań w celu implementacji tej dyrektywy, lecz o wykazanie, że po stronie hiszpańskich władz dochodzi bardziej ogólnie do niedociągnięć przy praktycznym wprowadzaniu w życie przepisów dyrektywy o odpadach w odniesieniu do gospodarstw hodowli świń w strefie Baix Ter. Dla ustalenia uchybienia zobowiązaniom nie jest tym samym konieczne wykazanie w odniesieniu do każdego z przedmiotowych gospodarstw hodowli świń w strefie Baix Ter, że chodzi tu o odpady w rozumieniu dyrektywy o odpadach i że dyrektywa o odpadach nie została w praktyce prawidłowo względnie skutecznie wprowadzona w życie.

2) W przedmiocie stosowania dyrektywy o odpadach

26. W przedmiocie pojęcia „odpady” w rozumieniu art. 1 lit. a) dyrektywy o odpadach.

27. Zanim będzie można ocenić występowanie naruszeń art. 4, 9 i 13 dyrektywy o odpadach, jak to podnosi Komisja, należy w pierwszej kolejności odpowiedzieć na pytanie, czy i ewentualnie w jakim stopniu

substancje, o które chodzi w niniejszej sprawie — a mianowicie gnojownica i zwłoki zwierząt — objęte są jako „odpady” zakresem stosowania dyrektywy o odpadach.

a) W przedmiocie klasyfikacji pod pojęciem „odpady” według dyrektywy o odpadach

28. Tak jak już stwierdziłam w opinii w sprawie C-416/02, klasyfikacja takich substancji jak zwłoki zwierząt i gnojówka jako odpadów zależy od tego, czy posiadacz usuwa ją, zamierza usunąć lub jest do ich usunięcia zobowiązany, co należy ocenić na podstawie wszystkich okoliczności, przy czym należy uwzględnić cel dyrektywy o odpadach i zwrócić uwagę na to, aby jej skuteczność nie została naruszona¹³.

29. Następnie stwierdziłam, że według utrwalonego orzecznictwa substancja, która powstaje w procesie produkcji niemającym na celu przede wszystkim jej uzyskania, nie stanowi tylko pozostałości, lecz w określonych okolicznościach może stanowić produkt uboczny, którego zakład nie chce „usuwać” i dlatego nie może być on zakwalifikowany jako odpad¹⁴.

30. W świetle tego, co zostało powiedziane, stwierdziłam również, że w odniesieniu do zwłok zwierząt chodzi o zwykle pozostałości z hodowli trzody chlewnej, a tym samym zasadniczo o „odpad” w rozumieniu art. 1 lit. a) dyrektywy o odpadach¹⁵. Dotyczy to również niniejszej sprawy.

31. Jeśli chodzi o gnojownicę, jak wynika z opinii w sprawie C-416/02, odpowiedź na pytanie o jej klasyfikację jako odpadu musi być zróżnicowana¹⁶.

32. Jak stwierdziłam, wydają się możliwe przypadki, w których gnojownica powstała w gospodarstwie rolnym nie byłaby postrzegana jako odpad w rozumieniu dyrektywy, a mianowicie wtedy gdy byłoby pewne, iż zostanie ona ponownie wykorzystana „bez wcześniejszego przetworzenia i w ramach ciągłego procesu produkcji”, względnie zostanie ponownie wykorzystana w rolnictwie — a więc zostanie wywieziona w celu nawożenia (inne racjonalne wykorzystanie nie wchodzi ogólnie rzecz biorąc w rachubę)¹⁷. Jeżeli natomiast gnojownica jest wywożona na przykład ponad ilość potrzebną do nawożenia według dobrej praktyki rolniczej lub w ogóle na pole, na którym nawożenie jest bezcelowe, ponieważ na przykład nie jest ono uprawiane, względnie leży odłogiem, wtedy może to wystarczyć jako wskazówka,

13 — Zobacz pkt 24–28 opinii w sprawie C-416/02.

14 — Ibidem, pkt 29 i 30.

15 — Ibidem, pkt 31.

16 — Ibidem, pkt 32.

17 — Ibidem, pkt 33–35.

że posiadaczowi chodzi o usunięcie gnojownicy¹⁸.

33. W niniejszej sprawie nie można wprawdzie wykluczyć, że gnojownica w pojedynczych przypadkach w określonych przedmiotowych gospodarstwach hodowli świń jest rozprowadzana w celu nawożenia zgodnie z dobrą praktyką rolniczą i dlatego nie mogłaby być traktowana jako odpad w rozumieniu dyrektywy o odpadach, jednakże na podstawie posiadanych danych należy stwierdzić, że na obszarze Baix Ter prowadzona jest względnie duża liczba gospodarstw hodowli świń, po części znacznej wielkości, a tym samym, jak stwierdziła Komisja nie napotykając sprzeciwu, produkowane są duże ilości gnojownicy. Według argumentów hiszpańskiego rządu cała gnojownica nie mogła zostać wykorzystana w rolnictwie jako nawóz. Przeciwnie, wskazał on na utworzenie całego szeregu zakładów do odzyskiwania lub unieszkodliwiania gnojownicy¹⁹. Wreszcie zanieczyszczanie azotanami na przedmiotowym obszarze, niekwestionowane przez hiszpański rząd, a w wielu miejscach udowodnione, może zostać ocenione — inne znaczące pochodzenie niż

rolnicze nie było brane tu pod uwagę — przynajmniej jako poszlaka na przenawożenie, a tym samym na praktykę nawożenia, która nie odpowiada dobrej praktyce rolniczej.

34. Na podstawie powyższych stwierdzeń można moim zdaniem dojść do wniosku, że w odniesieniu do gnojownicy wyprodukowanej przez rzeczowe gospodarstwa hodowli świń w Baix Ter chodzi ogólnie rzecz biorąc o pozostałości z hodowli świń, które przedmiotowe gospodarstwa chcą usunąć, i dlatego zaklasyfikować je trzeba jako odpad w rozumieniu dyrektywy o odpadach.

35. Podsumowując należy stwierdzić, że zarówno w przypadku zwłok zwierząt, jak i przynajmniej do pewnego stopnia w przypadku gnojownicy produkowanej przez rzeczowe gospodarstwa hodowli świń, chodzi o odpady w rozumieniu dyrektywy o odpadach.

b) W przedmiocie odstępowstwa z art. 2 ust. 1 lit. b) ppkt iii) dyrektywy o odpadach

36. Odstępstwo z art. 2 ust. 1 lit. b) ppkt iii) dyrektywy o odpadach odnosi się ogólnie do „zwłok zwierzęcych” i do „odpadów z rolnictwa”, o ile chodzi o „odchody oraz inne naturalne nieszkodliwe substancje stosowane w gospodarce rolnej”.

18 — Ibidem, pkt 38 i 39.

19 — Jak podkreśliłam w pkt 42 opinii w sprawie C-416/02, na podstawie okoliczności, że substancja jest wykorzystywana w sposób, który nie stanowi zagrożenia dla środowiska czy dla ludzkiego zdrowia, nie można wnioskować, że ta substancja nie stanowi odpadu. Pozbawione zagrożenia lub nieszkodliwe wykorzystywanie ma na pewno znaczenie ze względu na spełnienie różnych zobowiązań wynikających z dyrektywy — a więc na przykład dla kwestii, jak dalece sięga obowiązek zezwolenia lub jak intensywna musi być kontrola — nie wyklucza jednak jeszcze, że chodzi o „usuwanie”. Unieszkodliwienie gnojownicy w specjalnych kompostownikach wskazuje raczej na to, że chodzi tu o gnojówkę, którą chce się usunąć.

37. Zwłoki świń z jednej strony i gnojownica z drugiej strony są zasadniczo objęte tym odstępstwem, skutkiem czego stosowanie tej dyrektywy zależy również od tego, czy nie ma odpowiednich „innych przepisów prawnych” w rozumieniu tego przepisu w odniesieniu do wyżej wymienionych odpadów²⁰.

38. Hiszpański rząd powołał się dlatego z jednej strony na regulacje wspólnotowe, a mianowicie na dyrektywę w sprawie ochrony wód przed azotanami i rozporządzenie nr 1774/2002, a z drugiej strony na wiele regulacji krajowych.

39. Zgodnie z wyrokiem w sprawie Avesta-Polarit Chrome pojęcie „inne przepisy prawne” w rozumieniu odstępstwa oznaczać mogą zarówno specyficzne regulacje wspólnotowe jak i szczególne regulacje krajowe²¹.

40. Niezależnie od tego, czy chodzi o szczególną regulację wspólnotową, czy też krajową, nie wystarczy w każdym razie, aby regulacja ta dotyczyła tych odpadów w jakimkolwiek względzie. Odpowiednia regulacja musi dotyczyć konkretnie ich „zagospodarowania” jako odpadów

w rozumieniu art. 1 lit. d) dyrektywy o odpadach, mieć takie same cele jak ona oraz zapewnić ochronę środowiska w stopniu przynajmniej takim, jak wynika z wyżej wymienionej dyrektywy²².

41. Jeśli chodzi w pierwszej kolejności o wymienioną przez rząd hiszpański dyrektywę w sprawie ochrony wód przed azotanami, to jak już stwierdziłam w opinii C-416/02, nie odpowiada ona wyżej wymienionym założeniom²³.

42. W odniesieniu do rozporządzenia nr 1774/2002 wystarczy wskazać, że rozporządzenie to nie obowiązywało we właściwym czasie dla oceny uchybienia zobowiązaniom, a mianowicie w dniu upływu terminu²⁴ wyznaczonego w uzasadnionej opinii²⁵. Wyjaśnienie treści tego rozporządzenia jest zbędne w niniejszym kontekście.

43. Hiszpański rząd przytoczył następnie wiele krajowych przepisów obowiązujących na terytorium całego państwa, które mają

22 — Ibidem, pkt 51, 52 i 59.

23 — Zobacz pkt 51 opinii w sprawie C-416/02.

24 — Zobacz m.in. wyroki z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie C-147/00 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-2387, pkt 26, i z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie C-272/01 Komisja przeciwko Portugalii, Zb.Orz. str. I-6767, pkt 29.

25 — Uchybienie zobowiązaniom odnosi się do okresu do końca września 2001 r. Jednakże dla Hiszpanii rozporządzenie weszło w życie zgodnie z jego art. 38 dopiero w dniu 30 października 2002 r.

20 — Zobacz pkt 45–47 opinii w sprawie C-416/02.

21 — Wyrok z dnia 11 września 2003 r. w sprawie C-114/01 AvestaPolarit Chrome, Rec. I-8725, pkt 50 i 51.

zastosowanie do gnojowicy (dekret królewski nr 261/1996 i nr 324/2000 i hiszpańska ustawa o odpadach 10/1998), jak i — na rozprawie — dwa rozporządzenia ministerialne z dnia 20 października 1980 r. i z dnia 22 lutego 2001 r., które miałyby dotyczyć zwłok zwierzęcych.

44. Co do dekretu królewskiego nr 261/1996 i nr 324/2000, jak i wymienionych rozporządzeń ministerialnych — jak już stwierdziłam w opinii w sprawie C-416/02 — przepisów tych nie należy postrzegać jako przepisów, które regulują zagospodarowanie gnojownicy albo zwłok zwierzęcych jako odpadu w rozumieniu art. 1 lit. d) dyrektywy o odpadach²⁶.

45. Powyższe dotyczy według mnie również hiszpańskiej ustawy o odpadach 10/1998, na którą powoływał się hiszpański rząd w niniejszym postępowaniu i którą według jego twierdzeń można dodatkowo stosować. Z argumentów hiszpańskiego rządu wynika bowiem między innymi, że usuwanie odpadów przewidziane jest tutaj tylko w związku z dyrektywą w sprawie ochrony wód przed azotanami i aktami wydanymi w celu jej implementacji oraz że nie jest przewidziane żadne postępowanie w celu wydania zezwolenia odpowiadające dyrektywie o odpadach, które mogłoby być stosowane w odniesieniu do rozprawiania gnojowicy.

46. Wreszcie hiszpański rząd podał cały szereg przepisów obowiązujących w regionie autonomicznym Katalonia, które odnoszą się z różnych punktów widzenia do gnojownicy (m.in. plany zagospodarowania, przepisy dotyczące zagospodarowania, reguły stosowania nawozu, rozprawianie gnojownicy, jak i określone wymogi dotyczące zezwolenia).

47. Według mnie hiszpański rząd nie dowiódł, że te regionalne przepisy regulują nie tylko poszczególne aspekty związane z gnojownicą i jej usuwanie, lecz stanowią zespół przepisów, które dotyczą zagospodarowania gnojownicy w rozumieniu art. 1 lit. d) dyrektywy o odpadach i prowadzi do porównywalnego z tą dyrektywą poziomu ochrony środowiska naturalnego. Hiszpański rząd nie sprzeciwił się także odpowiedniemu szczegółowemu wywodowi Komisji, w którym doszła ona do wniosku, że przywołane katalońskie przepisy — również jako całość — wykazują w porównaniu z dyrektywą o odpadach różne luki prawne. Nadto hiszpański rząd przytoczył tylko katalońskie przepisy odnoszące się do gnojownicy, a nie te, które odnoszą się do zwłok zwierzęcych.

48. Niezależnie od tego należy generalnie zauważyć, że hiszpański rząd wywodził, że gnojownica w prawie krajowym — inaczej niż według dyrektywy o odpadach, jak to już

26 — Zobacz pkt 52–57 opinii w sprawie C-416/02.

przedstawiłam powyżej²⁷ — nie jest postrzegana jako odpad, skutkiem czego należy powątpiewać, czy w ogóle uregulowane jest „zagospodarowanie” gnojownicy jako odpadu.

C — *W przedmiocie naruszenia art. 4, 9 i 13 dyrektywy o odpadach*

49. Dlatego należy stwierdzić, że w tym przypadku nie ma ani szczególnej regulacji wspólnotowej, ani szczególnej regulacji krajowej — czy to na płaszczyźnie ogólnokrajowej, czy też regionalnej, które pod względem treści będą odpowiadać wymogom art. 2 ust. 1 lit. b) ppkt iii) dyrektywy o odpadach.

51. Komisja zarzuca Królestwu Hiszpanii, że nie podjęło niezbędnych kroków w odniesieniu do gospodarstw hodowli trzody chlewnej w strefie Baix Ter, aby wypełnić zobowiązania ciążące na nim na mocy art. 4, 9 i 13 dyrektywy o odpadach.

52. Co zaś się tyczy treści tych zobowiązań, zgodnie z art. 4 dyrektywy o odpadach państwa członkowskie zapewniają, że odpady są unieszkodliwiane lub odzyskiwane bez zagrożenia dla ludzkiego zdrowia oraz bez szkodenia środowisku naturalnemu (akapit pierwszy). W szczególności państwa członkowskie powinny podjąć także niezbędne kroki w celu zakazania porzucania, wysypywania lub niekontrolowanego unieszkodliwiania odpadów (akapit drugi).

50. Dlatego odstępstwa tego nie można w konsekwencji zastosować w tej sprawie. Dlatego jest też w tym względzie zbyt dużym zagłębianie się w argumenty Komisji, według których orzecznictwo w sprawie *AvestaPolarit Chrome* powinno zostać zmienione w ten sposób, że tylko przepisy wspólnotowe należy postrzegać za „inne przepisy prawne” w rozumieniu tego odstępstwa.

53. Dla osiągnięcia celów tego artykułu przedsiębiorstwa unieszkodliwiające odpady podlegają obowiązkowi uzyskania zezwolenia oraz zgodnie z art. 13 tej dyrektywy okresowym kontrolom.

54. W kwestii tego, czy Królestwo Hiszpanii podjęło niezbędne kroki w celu wypełnienia tych zobowiązań, należy w pierwszym rzę-

27 — Zobacz pkt 28 i nast. powyżej.

dzie stwierdzić, że hiszpański rząd nie zakwestionował argumentów Komisji, iż około 200 gospodarstw hodowli świń położonych na obszarze Baix Ter produkuje duże ilości gnojownicy, jak i zwłok zwierzęcych. Następnie jest bezsprzeczne, że liczne badania wody gruntowej w Baix Ter wykazały wysokie wartości azotanów i że również nie podano w wątpliwość związku tego zanieczyszczenia azotanem z funkcjonowaniem gospodarstw hodowli świń.

55. Dlatego moim zdaniem jest sprawą jasną, że odpady z gospodarstw hodowli świń w czasie właściwym dla dokonania oceny nie zostały usunięte w sposób nieszkodliwy dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego. Na to również wskazuje, wnioskując z informacji hiszpańskiego rządu, okoliczność, że urządzenia do kompostowni lub unieszkodliwiania tych odpadów są dopiero w planach lub w fazie budowy.

56. W dalszej kolejności Komisja stwierdziła na podstawie dokumentacji otrzymanej od hiszpańskiego rządu, że większa część przedmiotowych gospodarstw hodowli świń nie była w posiadaniu zezwolenia w czasie właściwym dla oceny uchybienia zobowiązaniom i do tego czasu nie przeprowadzono żadnych okresowych kontroli.

57. Hiszpański rząd nie zakwestionował tych ustaleń jako takich, lecz stwierdził, że w międzyczasie przeprowadzono pewną liczbę postępowań legalizacyjnych i różnych kontroli, które doprowadziły do podjęcia działań karnych. Moim zdaniem nie wystarcza to do zakwestionowania zarzutu niewykonania — w każdym razie w czasie istotnym dla oceny — obowiązku uzyskania zezwolenia i obowiązku przeprowadzenia (okresowych) kontroli.

58. W świetle niniejszych ustaleń nie podzielam poglądu, że odnośnie do gospodarstw hodowli świń w strefie Baix Ter Królestwo Hiszpanii podjęło niezbędne kroki do wypełnienia zobowiązań ciążących na nim na mocy art. 4, 9 i 13 dyrektywy o odpadach.

59. Mając powyższe na uwadze dochodzę do wniosku, że zarzut pierwszy jest zasadny.

VI — W przedmiocie naruszenia dyrektywy o ocenie

A — Istotne argumenty stron

60. W drugim zarzucie Komisja zarzuca Królestwu Hiszpanii naruszenie art. 2

i art. 4 ust. 2 dyrektywy o ocenie w jej pierwotnym brzmieniu oraz zmieniającej dyrektywy o ocenie, nie podejmując przed budową ani przed późniejszą rozbudową przedmiotowych gospodarstw hodowli świń oceny skutków wywieranych na środowisko.

w sprawie ochrony wód przed azotanami. Hiszpański rząd w odpowiedzi na uzasadnioną opinię uznał w istocie, że przedmiotowe gospodarstwa hodowli świń nie zostały poddane ocenie skutków dla środowiska przed ich budową lub ich rozbudową.

61. Komisja wywodzi, że przyznany państwom członkowskim w art. 4 ust. 2 tej dyrektywy zakres uznania odnośnie do określenia, które z przytoczonych w załączniku II do tej dyrektywy przedsięwzięć należy poddać ocenie, nie uprawnia państw członkowskich do pełnego i ostatecznego wyłączenia oceny jednej lub kilku kategorii przedsięwzięć wymienionych w załączniku II. Przeciwnie, ten zakres uznania jest ograniczony przez obowiązek poddania badaniu oddziaływania przedsięwzięć, które z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji mogą mieć znaczące oddziaływanie na środowisko.

63. Hiszpański rząd kwestionuje dopuszczalność tego zarzutu, uzasadniając, że Komisja nie wyjaśniła w odniesieniu do której wersji dyrektywy o ocenie ma miejsce naruszenie.

62. Zgodnie z powyższym większość przedmiotowych gospodarstw hodowli świń zdaniem Komisji powinna być zostać poddana uprzedniej ocenie skutków dla środowiska ze względu na negatywne oddziaływanie na środowisko — w szczególności zanieczyszczenie wód i nieprzyjemne zapachy — wielkość i ogromne rozrastanie się gospodarstw hodowli świń w rzeczonym regionie, jak i ze względu na ich położenie w strefie wydzielonej przez hiszpańskie władze jako obszar podatny w rozumieniu dyrektywy

64. Pomocniczo twierdzi on, że zarzut jest bezzasadny i wskazuje, że w okresie od 2000 do 2003 r. złożonych zostało przez gospodarstwa hodowli świń położonych w strefie Baix Ter dwanaście projektów w celu uzyskania zezwolenia lub oceny środowiskowej, z których dziewięć miało dotyczyć legalizacji istniejących już gospodarstw hodowli świń. Tylko trzy projekty odnosiły się do wybudowania nowych gospodarstw; cztery wnioski zostały odrzucone.

65. Komisja wywodzi, że Królestwo Hiszpanii naruszyło zarówno dyrektywę o ocenie w jej pierwotnym brzmieniu, jak i zmieniającą dyrektywę o ocenie, w zależności od tego, w jakim czasie

zbudowane lub rozbudowane zostały gospodarstwa hodowli świń. Skarga jest zatem wystarczająco precyzyjna — i dopuszczalna. W przedmiocie argumentów hiszpańskiego rządu co do istoty sprawy Komisja zauważa, że ocena skutków niektórych przedsięwzięć publicznych i prywatnych dla środowiska musiałaby nastąpić w każdym wypadku przed budową lub rozbudową.

68. Z pewnym stopniem pewności można tylko stwierdzić, że prawdopodobnie w odniesieniu do większej części przedmiotowych gospodarstw hodowli świń w strefie Baix Ter nie przeprowadzono żadnej oceny skutków wywieranych na środowisko. Jednakże nie udowodniono precyzyjnie, w jakim stopniu względnie w jakim zakresie Królestwo Hiszpanii musiałoby poddać w ogóle takiej ocenie przedmiotowe gospodarstwa hodowli świń względnie część z nich z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy o ocenie w jej pierwotnym brzmieniu lub zmieniającej dyrektywy o ocenie.

B — Ocena

66. Z tych samych przyczyn jak w związku z podobnym zarzutem niedopuszczalności w sprawie C-416/02, moim zdaniem przedmiotowy zarzut jest dopuszczalny, a kwestie momentu uchybienia zobowiązaniom i stosowania poszczególnych wersji dyrektywy należy raczej rozpatrywać w ramach badania jego zasadności²⁸.

69. Nie wiadomo dokładnie, kiedy przedmiotowe gospodarstwa zostały zbudowane względnie rozbudowane, ani nawet czy w ogóle miała miejsce rozbudowa i jak znaczna. Tym samym nie można stwierdzić z wystarczającą dokładnością, czy i w jakim stopniu Królestwo Hiszpanii naruszyło w danym wypadku dyrektywę o ocenie w jej pierwotnym brzmieniu lub zmieniającą dyrektywę o ocenie.

67. Jeżeli chodzi natomiast o zasadność, to w niniejszej sprawie nie uważam, żeby Komisja przedłożyła Trybunałowi informacje pozwalające na orzeczenie z wystarczającą pewnością w kwestii zarzucanego Królestwu Hiszpanii przez Komisję uchybienia zobowiązaniom.

70. Stwierdzenie istnienia zarzucanego Królestwu Hiszpanii uchybienia zobowiązaniom na takiej podstawie polegałoby w przeważającej mierze tylko na domniemaniu. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Komisja musi dostarczyć Trybunałowi

28 — Zobacz pkt 79–85 opinii w sprawie C-416/02.

wszystkie konieczne wskazówki, na podstawie których może ocenić on istnienie uchybienia zobowiązaniom, nie może on zaś oprzeć się na domniemaniu²⁹.

71. Dlatego też jestem zdania, że drugi zarzut należy oddalić jako bezzasadny.

VII — Naruszenie dyrektywy w sprawie ochrony wód gruntowych

A — Istotne argumenty stron

72. Komisja jest zdania, że Królestwo Hiszpanii naruszyło art. 3 lit. b), art. 5 ust. 1 i art. 7 dyrektywy o ochronie wód gruntowych, nie poddawszy strefy w zasięgu przedmiotowych gospodarstw hodowli świń wcześniejszemu badaniu hydrogeologicznemu.

73. Badanie hydrogeologiczne było konieczne, ponieważ dochodziło do niekontrolowanych zrzutów gnojownicy z przedmiotowych gospodarstw hodowli

świń, co zostało potwierdzone przez władze hiszpańskie poprzez wszczęcie przez nie postępowań karnych. Komisja wskazuje następnie na spowodowane gnojownicą często silne zanieczyszczenie azotanami, które zostało potwierdzone przez różne badania uznane przez hiszpański rząd i wiele analiz. Komisja jest zdania, że azotan stanowi substancję niebezpieczną w rozumieniu dyrektywy, ponieważ znajduje się w pkt 3 wykazu II załącznika do dyrektywy w sprawie ochrony wód gruntowych.

74. Hiszpański rząd odpowiada, że krajowe władze zleciły wykonanie opracowania w sprawie hydrogeologicznych warunków w ramach zwalczania azotanu pochodzenia rolniczego podjętego na podstawie dyrektywy o ochronie wód gruntowych przed azotanami.

75. Nadto wywodzi on, że w międzyczasie podjęto znaczne wysiłki w celu zmniejszenia zanieczyszczenia azotanem, co też powiodło się w znacznej części.

B — Ocena

76. Zgodnie z art. 3 lit. b) dyrektywy o ochronie wód gruntowych państwa członkowskie podejmują niezbędne kroki w celu ograniczenia wprowadzania do wody gruntowej substancji wymienionych w wykazie II załącznika do dyrektywy, aby uniknąć zanie-

29 — Między innymi wyroki z dnia 25 maja 1982 r. w sprawie 96/81 Komisja przeciwko Niderlandom, Rec. str. I-791, pkt 6; z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie C-404/00 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. str. I-6695, pkt 26; i z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie C-434/01 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Rec. str. I-13239, pkt 21.

czyszczenia wody gruntowej tymi substancjami. W celu wypełnienia tego zobowiązania państwa członkowskie mają obowiązek między innymi przeprowadzić ocenę „przed podjęciem środków w celu usunięcia lub wyrzucania do celów usunięcia tych substancji, które mogą prowadzić do pośredniego zrzutu”. Ta uprzednia ocena musi obejmować badanie hydrogeologiczne zgodnie z art. 7 dyrektywy.

77. W niniejszej sprawie Komisja oparła się wyłącznie na stwierdzonych zanieczyszczeniach azotanem w wodzie przedmiotowego obszaru. Komisja nie wykazała, że ewentualne wprowadzenie azotanów do wód gruntowych mogło nastąpić w inny sposób niż przez rozprowadzanie gnojownicy na pola.

78. Jak to już zaś stwierdziłam w opinii w sprawie C-416/02, azotanu nie należy postrzegać jako substancji niebezpiecznej w rozumieniu wykazu II załącznika do dyrektywy w sprawie ochrony wód gruntowych³⁰.

79. Ponadto stwierdziłam, że czynności rozprowadzania gnojownicy na pola nie należy postrzegać ogólnie rzecz biorąc jako „środ[ka] [...] do unieszkodliwiania [...] tych substancji, który może prowadzić do pośred-

niego zrzutu” w rozumieniu art. 5 ust. 1 zdanie pierwsze tiret drugie dyrektywy o ochronie wód gruntowych przed azotanami³¹.

80. Dlatego też, z tych samych przyczyn co w opinii w sprawie C-416/02, nie uważam dyrektywy o ochronie wód gruntowych w niniejszej sprawie za właściwą³², a tym samym zarzut Komisji, według którego dyrektywa ta została naruszona poprzez zaniechanie badania hydrogeologicznego, uważam za bezzasadny, bez poruszania dalszych kwestii, jak znaczenie różnych badań hydrogeologicznych, które przytaczał hiszpański rząd.

Dlatego też jestem zdania, że trzeci zarzut jako bezzasadny należy oddalić.

VIII — Naruszenie dyrektywy o wodzie pitnej

A — Istotne argumenty stron

81. Komisja jest zdania, że hiszpańskie władze naruszyły art. 7 ust. 6 dyrektywy

30 — Zobacz pkt 110–116 opinii w sprawie C-416/02.

31 — Ibidem, pkt 117–121.

32 — Ibidem, pkt 122.

o wodzie pitnej poprzez to, że nie podjęły niezbędnych kroków, aby woda przeznaczona do spożycia przez ludzi pochodząca z przedmiotowego regionu odpowiadała wymogom określonym w art. 7 ust. 1 dyrektywy. Stężenia azotanu wynoszą znacznie więcej niż maksymalne wartości określone w załączniku I część C do dyrektywy, a mianowicie maksymalne stężenie 50 mg/l dla azotanów. Komisja powołuje się na cały szereg pobranych próbek i na to, że hiszpańskie władze przyznały się do przekroczenia tych maksymalnych wartości w dużej liczbie gmin w regionie Baix Ter. Komisja wskazuje również, że dyrektywa nakłada obowiązek rezultatu.

mują niezbędne kroki, aby wymienione w załączniku I dopuszczalne maksymalne wartości nie zostały przekroczone.

84. Hiszpański rząd nie kwestionuje fakt, że we właściwym dla sprawy czasie, a mianowicie po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii, zanieczyszczenie azotanem w różnych stacjach pomiarowych przedmiotowej strefy wykraczało poza maksymalną dopuszczalną zgodnie z załącznikiem I wartość 50 mg/l, natomiast, przeciwnie, powołuje się na wysiłki czynione w celu obniżenia wartości azotanu.

82. Hiszpański rząd nie kwestionuje, że przekroczone zostało dopuszczalne maksymalne stężenie azotanów w sieciach rozprawadających wodę określonych gmin. Wywodzi on jednak, że od tego czasu zmniejszyły się częściowo odczuwalnie zanieczyszczenia. Poza tym wykorzystał on jedyną obecnie jego zdaniem możliwość, aby spełnić cel dyrektywy, a mianowicie dostarczył mieszkańcom informacji dotyczących używania wody, zwłaszcza jako wody pitnej.

85. Jak to już jednak stwierdził Trybunał, wypełnienie zobowiązań wynikających z dyrektywy o wodzie pitnej nie polega na podjęciu przez państwo członkowskie wysiłków mających na celu poprawę jakości wody pitnej na jego terytorium. Artykuł 7 ust. 6 dyrektywy 80/778 nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku działania lecz obowiązek rezultatu³³.

B — Ocena

83. Zgodnie z art. 7 ust. 6 dyrektywy o wodzie pitnej państwa członkowskie podej-

86. Tym samym należy stwierdzić, że zarzut Komisji, zgodnie z którym Królestwo Hiszpanii naruszyło art. 7 ust. 6 dyrektywy

33 — Wyroki z dnia 25 listopada 1992 r. w sprawie C-337/89 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Rec. str. I-6103, pkt 21 i nast., i z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie C-316/00 Komisja przeciwko Irlandii, Rec. str. I-10527, pkt 37 i nast.

o wodzie pitnej, jako że maksymalna wartość stężenia dopuszczalna dla parametru „azotany” została przekroczona w kilku publicznych sieciach rozprowadzających wodę dla obszaru Baix Ter, jest zasadny.

IX — Koszty

87. Zgodnie z art. 69 § 3 regulaminu Trybunał może rozstrzygnąć o podziale kosztów albo postanowić, że każda ze stron pokryje własne koszty, jeżeli każda ze stron częściowo wygrała, a częściowo przegrała sprawę oraz w przypadkach szczególnych. Ze względu na to, że obie strony po części wygrały a po części przegrały sprawę oraz biorąc pod uwagę słuszność argumentacji obu stron, a raczej jej brak, proponuję orzec jak w sprawie C-416/02, aby każda ze stron pokryła własne koszty.

Dlatego też czwarty zarzut jest zasadny.

X — Wnioski

88. Uwzględniając powyższe proponuję, by Trybunał

1) stwierdził, że Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy traktatu,

— nie podjąwszy działań niezbędnych do wypełnienia zobowiązań ciążących na nim na mocy art. 4, 9 i 13 dyrektywy 75/442/EWG, zmienionej dyrektywą

91/156/EWG, nie podjąwszy działań niezbędnych, aby zapewnić, że odpady pochodzące z gospodarstw hodowli świń położonych w strefie Baix Ter w prowincji Gerona zostaną unieszkodliwione lub odzyskane bez stwarzania zagrożenia dla zdrowia ludzkiego ani spowodowania szkody w środowisku, pozwoleń na funkcjonowanie takich gospodarstw bez zezwolenia wymaganego przepisami ww. dyrektywy i nie przeprowadziwszy okresowych kontroli wymaganych dla tego typu gospodarstw,

— oraz jako że w kilku publicznych sieciach wodociągowych na obszarze Baix Ter maksymalna wartość stężenia dopuszczalna dla parametru „azotany”, która określona została w załączniku I część C pkt 20 do dyrektywy Rady 80/778, została przekroczona, z naruszeniem art. 7 ust. 6 tej dyrektywy;

- 2) w pozostałej części skargę oddalił;
- 3) orzekł, że Komisja i Królestwo Hiszpanii pokryją własne koszty.